

PRAKSISOVERSIGT · KØBERET

Praksisoversigt over risikoens overgang ved løsørekøb

Købelovens §§ 17, 37, 44 og 73 – fra afhentningskøb til forsendelse, Incoterms og CISG

Version 2 Opdateret 3. sep. 2026 21 afgørelser · 2000-2025

[Læs online](#)

INTRODUKTION

Risikoens overgang afgør, hvem der bærer tabet, når salgsgenstanden går til grunde eller forringes ved en hændelig begivenhed mellem aftalens indgåelse og leveringen. Købelovens hovedregel i § 17, stk. 1, lægger faren hos sælgeren indtil levering – uafhængigt af ejendomsrettens overgang – men modificeres af afhentningsundtagelsen i § 17, stk. 2, af fordringshavermora i § 37 og i forbrugerkøb af den ufravigelige besiddelsesregel i § 73. Praksis viser, at det afgørende spørgsmål næsten altid er et leveringsspørgsmål: retterne fastlægger først, om købet er et afhentnings-, plads- eller forsendelseskøb, og lader dernæst risikoen følge leveringstidspunktet. I handelskøb og internationale køb forskydes billedet af leveringsklausuler (franco, ab fabrik/EX WORKS, FOB, NLM/AB-vilkår) og af CISG art. 66-70, mens forbrugerkøb er beskyttelsespræceptivt reguleret efter forbrugerrettighedsdirektivets art. 20.

PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01** Hovedreglen i købelovens § 17, stk. 1, er, at sælgeren bærer faren for salgsgenstandens hændelige undergang eller forringelse indtil levering – risikoovergangen er koblet til leveringen, ikke til ejendomsrettens overgang.
- 02** Afhentningsundtagelsen i § 17, stk. 2, forudsætter fire kumulative betingelser: købet skal angå en bestemt genstand, genstanden skal hentes af køberen, afhentningstiden skal være inde, og sælgeren skal holde genstanden rede.
- 03** Ved artsbestemte køb kan risikoen aldrig gå over på køberen før leveringen efter § 17 – kun § 37 om fordringshavermora kan flytte den, og da først når bestemte genstande er udskilt for køberen.
- 04** Ligger der en transportforpligtelse hos sælgeren – også blot til et indladningssted inden for pladsens grænser – foreligger der efter forarbejderne ikke et afhentningskøb i § 17, stk. 2's forstand.
- 05** Uden en udtrykkelig franco-klausul, jf. § 65, er udgangspunktet i civil- og handelskøb et forsendelseskøb efter § 10, hvor risikoen går over ved overgivelsen til fragtføreren; fragtmandens egen påtegning "francolevering" og sælgerens tegning af transportforsikring ændrer ikke dette.

- 06 Leveringsklausuler fortolkes efter parternes fælles forståelse – også når en søretlig klausul som FOB anvendes på en flytransport, den ikke er skrevet til.
- 07 Har parterne aftalt et standardregelsæt med egen risikoregel (NLM 94, AB 18), skal den, der påstår klausulen fraveget ved en tilføjelse som "ab fabrik", bevise det; ellers overgår risikoen først ved overtagelsen af den samlede kontraktmæssige ydelse.
- 08 Ved EX WORKS-salg ophører sælgerens forpligtelse, når godset stilles til rådighed på sælgers plads, og køberen bærer herefter selv risikoen for, at transporten er kontraheret forsvarligt – en hjælpende hånd ved læsningen skaber ikke ansvar.
- 09 Efter § 44 bedømmes manglens eksistens på det tidspunkt, da faren gik over på køberen, medmindre manglen er hidført ved sælgerens forsømmelse; en fejl, der først opstår efter risikoovergangen, er køberens.
- 10 En mangel, der først viser sig efter leveringen, men som må antages at have været til stede allerede ved risikoovergangen, kan gøres gældende mod sælgeren.
- 11 I forbrugerkøb anses levering efter § 73, stk. 1, først for sket, når genstanden er kommet i køberens besiddelse – også i forsendelseskøb – og reglen kan ikke fraviges til skade for forbrugeren for så vidt angår § 73, stk. 2.
- 12 Undtagelsen i § 73, stk. 2, forudsætter, at forbrugeren selv har indgået aftale med fragtføreren, og at fragtføreren ikke var blandt dem, sælgeren tilbød; det er ikke nok, at forsendelsesformen er valgt efter forbrugeren's ønske, hvis sælgeren indgår transportaftalen.
- 13 Bærer sælgeren risikoen under forsendelsen, er det sælgeren – ikke forbrugeren – der må godtgøre, at bortkomst eller beskadigelse ikke kan bebrejdes sælgersiden.
- 14 Vælger sælgeren selv forsendelsesmåden og transportøren, bliver en transportskade som udgangspunkt hændelig i forhold til forbrugeren og afskærer ikke forbrugeren's beføjelser.
- 15 For digitalt indhold, digitale tjenester og varer med digitale elementer er leveringstidspunktet efter § 73, stk. 3-5, knyttet til tilrådhedsstillelsen i køberens sfære, ikke til en fysisk besiddelsesovergang.
- 16 Efter CISG art. 67 går risikoen ved forsendelseskøb over ved overgivelsen til den første transportør, men aldrig før varen er udskilt til køberen ved mærkning, transportdokument eller meddelelse.
- 17 Efter CISG art. 66 fritager varens undergang efter risikoovergangen ikke køberen for at betale købesummen, medmindre tabet skyldes sælgers handling eller forsømmelse, og efter art. 70 afskærer risikoovergangen ikke køberens beføjelser ved sælgers væsentlige misligholdelse.

Hovedreglen i § 17, stk. 1 – faren følger leveringen, ikke ejendomsretten

§ 1

Købelovens udgangspunkt er kortfattet og kategorisk. Efter [købelovens § 17, stk. 1](#) bærer sælgeren faren for salgsgenstandens hændelige undergang eller forringelse, indtil levering har fundet sted. Reglen knytter risikoovergangen til **leveringen** – ikke til aftaleindgåelsen og ikke til ejendomsrettens overgang. Går genstanden til grunde før levering, bortfalder køberens betalingspligt; går den til grunde efter, skal købesummen betales alligevel.

Bestemmelsens systematiske placering blev præciseret i 2013, hvor henvisningen til købelovens §§ 9-11 udgik af § 17, stk. 1. Baggrunden var, at § 17, stk. 1, finder anvendelse også i forbrugerkøb, mens §§ 10 og 11 ikke gør det, hvorfor henvisningen efter lovgivers opfattelse kunne give anledning til usikkerhed. Ændringen blev gennemført ved **lov om ændring af købeloven og forskellige andre love (ændringer som følge af forslag til ny forbrugeraftalelov m.v.)** med ikrafttræden 13. juni 2014; lovforslaget er tilgængeligt på [retsinformation](#).

De oprindelige forarbejder fra [lovforslaget til købeloven af 15. november 1905](#) forklarer, hvorfor lovgiver valgte en så skarp skæringsregel. Udgangspunktet var, at spørgsmålet inden loven var uafklaret:

Medens der ikke kan være delte Meninger om, at Køberen bærer Faren (Risikoen): for Salgsgenstanden efter dens "Levering", saaledes at Tabet ved dens hændelige Undergang herefter rammer ham, er det under den fuldstændige Mangel af Lovregler herom til en vis Grad omtvistet, hvem af Parterne, der bærer Risikoen for Genstandens hændelige Undergang i Tidsrummet mellem Købets Afslutning og Salgsgenstandens Levering.

Det bærende hensyn er **forsikringssynspunktet**. Forarbejderne fremhæver, at den part, der bærer risikoen, i praksis dækker sig ved forsikring og derfor har krav på at vide med sikkerhed, om risikoen er hans:

den af Parterne, der bærer Risikoen, i mangfoldige Tilfælde ved Forsikring kan og vil dække sig imod Tab herved og derfor har Krav paa at vide med Sikkerhed, om Risikoen er hans, ligesom omvendt den anden Part har et billigt Krav paa ikke at komme til at tegne en. Forsikring, som bag efter viser sig at være spildt.

Netop derfor afviste lovgiver bevidst at knytte undtagelsen til et skønsmæssigt kriterium om, hvis interesse det tjente, at genstanden blev hos sælgeren, og valgte i stedet objektive, konstaterbare betingelser. Det er baggrunden for, at moderne dansk praksis om risikoens overgang næsten altid afgøres som et **leveringsspørgsmål**: fastlægger man leveringsstedet og leveringstidspunktet, følger risikoen af sig selv.

LOV

KøbeLoven § 10

KøbeLoven § 11

KøbeLoven § 17, stk. 1

§ 2 Afhentningskøbet i § 17, stk. 2 – fire kumulative betingelser og forvarersynspunktet

Undtagelsen findes i [købelovens § 17, stk. 2](#): angår købet en bestemt genstand, som skal hentes af køberen, er tiden inde, da den ifølge aftalen kan hentes, og holdes genstanden rede, bærer køberen faren og må betale købesummen, selv om genstanden hændeligt er gået til grunde eller forringet.

Der er tale om **fire kumulative betingelser**:

- købet skal angå en *bestemt* (individualiseret) genstand,
- genstanden skal efter aftalen hentes af køberen,
- afhentningstiden skal være inde, og
- sælgeren skal holde genstanden rede til afhentning.

Forarbejderne fra 1905 begrundet undtagelsen med et **forvarersynspunkt**: når sælgeren alene beholder genstanden af hensyn til køberens interesser, er hans stilling analog med en forvarer, og en forvarer bærer ikke faren for den ting, han har i forvaring:

I saadanne Tilfælde er Sælgerens Forhold til Salgsgenstanden i alt væsentlig analogt med den, der indtages af en Forvarer, om hvem det efter gældende Ret er utvivlsomt, at han ikke bærer Faren for den i Forvaring givne Ting.

At betingelsen om, at genstanden skal "holdes rede", har selvstændigt indhold, fremgår udtrykkeligt: skal sælgeren efter aftalen bringe genstanden i en anden stand end den, hvori den var ved køkets afslutning, og er dette ikke sket, bærer sælgeren fortsat risikoen. Tilsvarende afgrænses afhentningskøbet skarpt mod køb med en transportforpligtelse:

den Betingelse, at "Salgsgenstanden skal hentes af Køberen", ikke foreligger i Tilfælde, i hvilke Sælgeren ifølge Aftalen skal besørge nogen Del af Transporten, selv om det alene er en ubetydelig Transport til et Indladningssted indenfor Pladsens Grænser, og selv om det paahviler Køberen at skaffe en Fragtfører til Genstandens Modtagelse

Et praktisk eksempel på afhentningsvurderingen er Sø- og Handelsrettens dom i [BS-52536/2022-SHR](#) om en lodsåb erhvervet på auktion. Køberen gjorde gældende, at afsejlingen alene havde karakter af prøvesejlads, så risikoen ikke var overgået, mens sælgeren påberåbte sig [købelovens § 17](#). Retten lagde efter vidneforklaringer og køberens egen mail ("We just today pick up the boat") til grund, at afsejlingen var den **endelige afhentning**, at båden dermed var godkendt i overensstemmelse med auktionsbetingelserne, og at risikoen var overgået. Den motorskade, der indtraf under sejladserne en time senere, ramte derfor køberen. Dommen illustrerer, at afhentningsspørgsmålet er et bevisspørgsmål om parternes faktiske adfærd – ikke om etiketten på den enkelte disposition.

Sælgerens omsorgspligt for genstanden i tiden op til afhentningen står tilbage ved siden af risikoreglen. Forbrugerklagenævnets praksis om opbevaring viser konturerne: i [01-08-4771](#) blev en erhvervsdrivende, der havde overtaget en opbevaringsaftale og opkrævet betaling uden at sikre sig, at netop klagerens flygel blev opbevaret, fundet erstatningsansvarlig for bortkomsten, mens den erhvervsdrivende i [01-12-2275](#) blev frifundet, fordi lageret var aflåst og forsynet med skudrigel, og bortkomsten derfor ikke skyldtes fejl eller forsømmelse. Skellet mellem *hændelig* undergang (som følger risikoreglen) og *culpøs* bortkomst (som følger erstatningsreglerne) er dermed helt centralt.

LOV	Købeloven § 17, stk. 2	
PRAKSIS	Sø- og Handelsretten · Sag om tilbagebetaling af købesum for lodsåb erhvervet på auktion - mangler, undersøgelsespligt og risikoovergang	22.03.2024
	Forbrugerklagenævnet · Forbruger ikke berettiget til erstatning for stjålet indbo, da erhvervsdrivende havde taget nødvendige sikkerhedsforanstaltninger	19.12.2012
	Forbrugerklagenævnet · Flygel bortkommet under opbevaring – Erstatningsansvar for erhvervsdrivende ved opkrævning af betaling for opbevaring	25.03.2009

Afhentningskøb, pladskøb og forsendelseskøb – leveringsstedet som risikoens omdrejningspunkt

Uden for afhentningskøbet afgøres risikoens overgang af leveringsreglerne. Købeloven sonderer mellem tre grundtyper:

Købstype	Leveringsregel	Risikoen går over
Afhentningskøb	§ 17, stk. 2	Når afhentningstiden er inde og genstanden holdes rede (bestemt genstand)
Pladskøb	§ 11	Når genstanden er kommet i køberens besiddelse
Forsendelseskøb	§ 10	Ved overgivelsen til fragtføreren (ved skibsforsendelse: inden for skibssiden)
Francokøb	§ 65, stk. 1	Når varen er kommet frem til det angivne sted

Sondringen mellem pladskøb og forsendelseskøb beror på, om leveringsstedet ligger inden for eller uden for "pladsen" – efter forarbejderne til § 73 forstået som det område, hvor sælgeren normalt bringer varer ud ved egne folk.

Østre Landsrets dom i [BS-2274/2008-OLR](#) er det klareste danske eksempel på forsendelseskøbets risikovirkning uden for forbrugerkøb. En vinforretning i Odense solgte 36 flasker vin til en køber bosat mere end 100 km væk. Fakturaen indeholdt ingen leveringsoplysninger; i efterfølgende mailkorrespondance påtog sælgeren sig at forsende vinen uden beregning. Fragtmanden påførte fragtbrevet betegnelsen "francolevering", og sælgeren havde tegnet transportforsikring. Landsretten fandt alligevel ikke, at der var indgået aftale om francolevering:

Efter en samlet vurdering af sagens oplysninger og uden udtrykkelig angivelse af fran-coklausul - "leveret" eller "frit" (franco) - i fakturaen eller mailkorrespondancen finder landsretten ikke, at der er grundlag for at fastslå, at der mellem Appellant ApS og If Forsikringscenter Århus blev indgået en aftale om francolevering, jf. købelovens § 65. Det forhold, at fragtmanden på fragtbrevet har påført, at der er tale om en francolevering og det forhold, at Appellant ApS havde tegnet forsik-ring for forsendelsen kan ud fra de foreliggende oplysninger, herunder Person 1's for -klaring for byretten ikke føre til andet resultat.

Der var dermed tale om et forsendelseskøb efter § 10, og risikoen var gået over ved overgivelsen til fragtføreren, jf. § 17. Sælgeren blev frifundet. To bevismæssige pointer kan udledes: **franco-klausulen skal fremgå udtrykkeligt af parternes eget aftalegrundlag**, og hverken fragtføreren egen påtegning eller sælgerens tegning af transportforsikring er i sig selv tilstrækkelig til at flytte leveringsstedet.

Bemærk, at § 65, stk. 3, udtrykkeligt slår fast, at ordet »leveret« i sammensætning med »fragtfrit«, »c & f«, »c f«, »cif« eller »caf« ikke har betydning for forståelsen af disse klausuler – en advarsel mod at læse franco-virkning ind i søretlige omkostningsklausuler.

LOV

Købeloven § 10

Købeloven § 11

Købeloven § 17

Købeloven § 65, stk. 1-3

PRAKSIS

Landsretten · Landsretten frifinder vinforretning i sag om forsendelseskøb af vin

22.06.2009

Leveringsklausuler i handelskøb – FOB, EX WORKS og aftalte standardregelsæt

§ 4

I handelskøb fortrænges købelovens deklaratoriske regler oftest af parternes leveringsklausul, jf. [købelovens § 1, stk. 1](#). Praksis fra Sø- og Handelsretten og landsretterne viser tre gennemgående mønstre.

1. Klausulen fortolkes efter parternes fælles forståelse – også når den er "forkert" valgt. I [H-85-15](#) var 18.028 tørklæder solgt FOB Mumbai, men transporteret med fly til København, hvor de ankom våde og beskadigede. Køberen gjorde gældende, at FOB-klausulen analogt med søtransport måtte betyde, at risikoen først overgik ved ombordlastning i flyet. Retten udtalte:

FOB-klausulen regulerer imidlertid specifikt søtransport. Klausulen kan ikke direkte anvendes til at fastslå tidspunktet for risikoens overgang ved flytransport, og der foreligger ikke nærmere oplysninger om, på hvilket tidspunkt risikoen i forbindelse flytransport – når klausulen er anvendt – sædvanligvis antages at gå over i Indien eller i Danmark.

Der må på denne baggrund lægges afgørende vægt på parternes forståelse af betydningen af klausulen.

Da begge parter havde forstået aftalen sådan, at risikoen overgik ved overgivelsen til fragtføreren DSV i Mumbai lufthavn, og da hverken House Airwaybill eller Airwaybill bar anmærkning om beskadigelse, lagde retten til grund, at leverancen var mangelfri ved risikoovergangen. Sælgeren fik medhold i sit betalingskrav på 130.887,85 EUR, uanset at det ikke kunne fastslås, om skaden var sket i Mumbai, Doha eller København. Dommen illustrerer også samspillet med [§ 44](#): når risikoen først er gået over, bærer køberen bevisbyrden i den forstand, at et uafklaret skadessted falder ud til sælgerens fordel.

En beslægtet FOB-tvist ses i [BS-23440/2019-SHR](#), hvor tre skibsskruer var solgt FOB, og speditøren – antaget af FOB-køberen – krævede flydekransomkostninger af sælgeren. Sælgeren blev frifundet, fordi speditøren ikke kunne dokumentere omkostningernes størrelse. Sagen viser, at FOB-klausulens fordeling af *omkostninger* og af *risiko* skal holdes adskilt og hver for sig underbygges bevismæssigt.

2. Ved EX WORKS ophører sælgerens forpligtelse ved rådighedsstillelsen på hans egen plads. I [H-0644-97](#) var ni stålcoils solgt EX WORKS fra Sverige til USA. Lasten var kun sikret til landevejstransport og forskubbende sig under søtransporten. Køberen påberåbte sig bl.a., at mangelfuld pakning udgjorde en mangel efter [købelovens § 44](#). Retten lagde til grund, at sælgerens forpligtelse ophørte, da godset blev stillet til rådighed på pladsen, og at køberen bar transportrisikoen:

Det forhold at truckføreren og chaufføren, som ikke havde kendskab til den videre transportmåde, gav en hjælpende hånd i forbindelse med læsningen, kan ikke føre til at Avesta eller DanTransport bliver ansvarlig for følgerne af at godset ikke var forsvarligt læsset til søtransport, når der ikke forelå særlige omstændigheder der tydede på at læsningen ikke var forsvarlig.

Og videre:

Det må derfor falde tilbage på APV at selskabet ikke kontraherede på en sådan måde at enten leverandøren, Avesta, eller transportøren, DanTransport, påtog sig at sikre at læsning blev forsvarlig i henseende til søtransport.

EX WORKS-køberen bærer altså ikke bare transportrisikoen, men også **risikoen for sin egen kontraheringsmåde** – for at få instrueret leverandør eller transportør om den sikring, den valgte transportform kræver.

3. Har parterne aftalt et standardregelsæt med egen risikoregel, skal fravigelsen bevises. I

[BS-1309/2004-VLR](#) var et isværk solgt med montage, opstart og indkøring på vilkåret "ab fabrik i henhold til NLM 94". To uger før montagens afslutning nedbrændte anlægget. Efter NLM 94 pkt. 42, stk. 1, overgår risikoen ved overtagelsen efter gennemførte overtagelsesprøver. Landsretten udtalte:

Efter bevisførelsen har Uni-Food Technic A/S ikke godtgjort, at parterne med leveringsbetingelsen "ab fabrik i henhold til NLM 94" har tilsigtet at fravige udgangspunktet i NLM 94 pkt. 42, stk. 1, således, at risikoens overgang var tidspunktet for levering af maskinerne og ikke overtagelsen af den samlede kontraktmæssige ydelse. Da branden indtrådte, var risikoen for anlægget derfor endnu ikke gået over.

Leverandøren måtte tilbagebetale de erlagte a conto-rater på 982.500 kr. **Bevisbyrden for, at en tilføjelse fraviger standardvilkårets risikoregel, ligger hos den, der påberåber sig fravigelsen.**

Tilsvarende aftalte risikoregler kendes fra entrepriseretten, hvor [AB 18 § 27](#) lægger risikoen for skade på eller bortkomst af arbejde og materialer hos entreprenøren indtil afleveringen, mens § 27, stk. 7, for rene løsørelevrancer uden montage lader risikoen gå over, når materialerne er kommet i bygherrens henholdsvis entreprenørens besiddelse – altså en besiddelsesregel, der ligger tæt op ad købelovens forsendelseslogik.

Endelig viser [BS-45496/2019-SHR](#), at risikofordeling i kommercielle aftaler også kan angå andet end fysisk undergang: da en befragtningsaftale ikke var betinget af slutkundes godkendelse, bar befragteren risikoen for, at slutkunden afviste skibet, og måtte betale den aftalte befragtningssum.

LOV	Købeloven § 1, stk. 1	Købeloven § 44	Købeloven § 65
PRAKSIS	Landsretten · Sag om risikoovergang ved brandskade på isværk under ombygning 10.08.2006 Sø- og Handelsretten · Sag om betaling af flydekransomkostninger i Hamburg Havn under FOB-vilkår 11.01.2021 Sø- og Handelsretten · Afgørelse om befragtningsaftale – Betinget af slutkundes godkendelse? 16.11.2020 Sø- og Handelsretten · Sø- og Handelsretten: Tvist om risikoovergang ved FOB-levering af tørklæder med flytransport 20.02.2017 Sø- og Handelsretten · Sø- og Handelsretten: Ansvarsfordeling ved skade på stålcoils under transport – EX WORKS klausul og fragtføreransvar 15.03.2000		

Fordringshavermora efter § 37 og kravet om udskillelse ved artsbestemte køb

§ 5

[Købelovens § 37](#) fastsætter, at når sælgeren bærer faren, men køberens forhold har bevirket, at genstanden ikke bliver leveret i rette tid, overføres faren på køberen – ved køb af genstande bestemte efter art dog ikke, før bestemte genstande er udskilt for ham.

Bestemmelsen er den vigtigste modifikation af hovedreglen uden for afhentningskøbet, og forarbejderne fra 1905 forklarer dens grundlag som en almindelig formueretlig grundsætning:

Ogsaa dette er fast antaget i Praksis som hjemlet ved almindelige formueretlige Grundsætninger, hvorefter Sælgerens Krav paa Købesummen er uafhængigt af Salgsgenstandens Skæbne, saa længe Køberens Forhold hindrer Sælgerens Frigørelse ved Levering.

For **artsbestemte køb** opstiller forarbejderne en afbalanceret udskillelsesstandard. Det er hverken nok, at der hos sælgeren blot findes genstande, hvormed købet kunne opfyldes, eller nødvendigt, at køberen faktisk har modtaget meddelelse om udskillelsen:

Det maa ogsaa i Almindelighed anses for tilstrækkelig betryggende for Køberen, at Genstande, hvorved Aftalen kan opfyldes, forefindes individualiserede hos Sælgeren paa en saadan Maade, at der ikke kan herske nogen fornuftig begrundet Tvivl om, at Sælgeren paa Tidspunktet for den tilfældige Undergang eller Forringelse ogsaa virkelig har tilsigtet at opfylde Aftalen ved Levering af disse Genstande.

Som eksempler på tilstrækkelig udskillelse nævner forarbejderne mærkning med køberens særlige mærke, overgivelse til en fragtfører under køberens adresse og efter omstændighederne selve tilstedeværelsen af varerne i den bestemte mængde og de særlige dimensioner, nuancer og former, hvori de efter aftalen skal leveres. Det er uden betydning, om udskillelsen er sket før eller efter forsinkelsens indtræden, og udskillelsen behøver ikke at være sket netop på leveringsstedet.

To forbehold er dog væsentlige. For det første kan aftale eller sædvane skærpe kravet:

Hvad særlig angaar den sidstnævnte Begrænsning, er det en i Handelsforhold meget udbredt Sædvane, at Risikoen først overgaar paa Køberen ved Sælgerens Afsendelse af en Meddelelse om, at Udskilning har fundet Sted, efter Omstændighederne endog først ved Køberens Modtagelse af saadan Meddelelse.

Begrundelsen er igen forsikringshensynet: køberen skal sættes i stand til at dække sig. For det andet består sælgerens omsorgspligt under fordringshavermoraen, men i lempet form – forarbejderne overlader målestokken til det frie dommerskøn under hensyn til, at omsorgen alene er en byrde, der er pålagt sælgeren i køberens interesse.

Udskillelseskravet i § 37 svarer indholdsmæssigt til [CISG art. 67, stk. 2](#), hvorefter risikoen først går over på køber, når varen er blevet udskilt til køber ved mærkning, transportdokument, meddelelse eller på anden måde, og til [CISG art. 69, stk. 3](#), hvorefter en uudsilt vare ikke anses for stillet til købers rådighed.

LOV

KøbeLoven § 17

KøbeLoven § 37

§ 6 § 44 – manglens eksistens bedømmes på risikoovergangstidspunktet

Risikoreglen og mangelsreglen hænger sammen gennem [købelovens § 44](#), hvorefter det ved afgørelsen af, om salgsgenstanden lider af en mangel, er tidspunktet, da faren gik over på køberen, der skal tages i betragtning – for så vidt manglen ikke er hidført ved sælgerens forsømmelse.

Forarbejderne fra 1905 forklarer sammenhængen direkte:

I Farens Overgang paa Køberen, jfr. Udkastets § 17, ligger, at Køberen er pligtig at betale Købesummen, selvom Salgsgenstanden herefter gaar til Grunde eller forringes ved en tilfældig Begivenhed. Mangler, der opstaa ved saadanne Begivenheder, kunne altsaa ikke af Køberen gøres gældende imod Sælgeren.

To vigtige præciseringer følger umiddelbart efter. For det første indebærer § 44 **ikke** en undersøgelsespligt ved leveringen, og for det andet er en senere manifesteret mangel ikke afskåret, hvis den var til stede ved risikoovergangen:

Denne Regel medfører natnrligvis ikke, at Køberen i et For sendelseskøb er pligtig at undersøge Varen og eventuelt lade dens Tilstand konstatere samt fremsætte Reklamation allerede ved Leveringen, jfr. tværtimod § 51, saalidt som at en Mangel, der først aabenbarer sig efter Leveringen, men maa antages at have været til Stede allerede ved Leveringen, ikke kan gøres gældende mod Sælgeren.

Forbeholdet for sælgerens forsømmelse rækker efter forarbejderne ikke ud over overleveringen; forsømmelse udvist derefter medfører alene almindeligt erstatningsansvar som for enhver tredjemand.

Skæringsprincippet slår igennem i praksis. I [BS-52536/2022-SHR](#) blev køberen af lodsåden afskåret fra ophævelse, fordi risikoen var overgået ved den endelige afhentning, og båden svarede til den betegnelse ("in usable condition, but lesser faults can occur"), den var solgt under; retten lagde bl.a. vægt på, at en kilerem er en sliddel, og at køberen selv havde valgt at sejle uden at afvente udskiftning af et defekt printkort. I forbrugerkøb ses samme mekanik i Forbrugerklagenævnets afgørelse i [2005-521/7-791](#), hvor en tandrem sprang tre dage efter leveringen af en 15 år gammel bil. Nævnet fandt, at sælgeren havde opfyldt sin oplysningspligt, og at det ikke var godtgjort, at bilen var i ringere stand end forventeligt – og at bilen, da risikoen var overgået til køberen på det tidspunkt, hvor tandremmen sprang, ikke var behæftet med køberetlige mangler.

Modsat falder tilfælde, hvor fejlkilden beviseligt var til stede allerede ved leveringen, uden for risikoreglens rækkevidde. I [2006-521/7-1134](#) blev sælgeren af en brugt varebil erstatningsansvarlig, fordi han kendte eller burde kende bilmodellens kendte risiko for tilfrysning af krumtapudluftningen og havde undladt at oplyse køberen herom – manglen var da hidført ved sælgerens forhold og ikke ved en hændelig begivenhed efter risikoovergangen.

Grænsen mod almindeligt slid trækkes af Højesteret i [BS-15898/2020-HJR](#) om en ca. 17 år gammel lystbåd: svigt i udstødningssystemet skyldtes sædvanlig slitage som følge af genstandens alder og udgjorde ikke en køberetlig mangel. Det er samme grundtanke som i § 44 – kun forhold, der forelå ved risikoovergangen, kan bære et mangelskrav.

LOV	KøbeLoven § 17	KøbeLoven § 44	KøbeLoven § 48
PRAKSIS	Højesteret · Køb af 17 år gammel lystbåd: Sædvanlig slitage som følge af alder udgjorde ikke en køberetlig mangel 15.04.2021 Sø- og Handelsretten · Sag om tilbagebetaling af købesum for lodsåde erhvervet på auktion - mangler, undersøgelsespligt og risikoovergang 22.03.2024 Sø- og Handelsretten · Sø- og Handelsretten: Tvist om risikoovergang ved FOB-levering af tørklæder med flytransport 20.02.2017 Forbrugerklagenævnet · Manglende oplysning om risiko for tilfrysning af krumtapudluftning medførte erstatningsansvar for sælger 27.04.2007 Forbrugerklagenævnet · Tandremsskade efter 3 dage: Afvisning af mangelindsigelse på grund af oplysningspligt overholdt 24.05.2006		

§ 7 Udbytte og successive leverancer – §§ 18 og 22

Risikofordelingen har to sidestykker i købeloven, som ofte overses.

Udbyttefordelingen i § 18 følger samme tidsmæssige logik som risikoen, men er knyttet til *leveringstiden* frem for til den faktiske levering. Efter § 18, stk. 1, tilkommer udbytte, som vindes af salgsgenstanden inden leveringstiden, sælgeren, medmindre det med grund kunne påregnes først at ville falde senere. Efter § 18, stk. 2, tilfalder udbytte vundet efter leveringstiden køberen, medmindre det med grund kunne påregnes allerede at ville falde forinden. Bestemmelsen er den positive pendant til § 17: den, der bærer risikoen for genstandens forringelse, tildeles spejlvendt afkastet. Ved forsinkelse i køberens forhold er det derfor væsentligt at holde de to skæringstidspunkter adskilt – risikoen kan være flyttet efter § 37, uden at leveringstiden efter § 18 er den samme.

Successive leverancer reguleres af § 22: sker der forsinkelse med en enkelt levering, kan køberen som udgangspunkt alene hæve for så vidt angår denne levering, men også for senere leveringers vedkommende, hvis gentagelse af forsinkelsen må ventes, eller endog hæve købet i dets helhed, hvis dette er begrundet i sammenhængen mellem leveringerne. Reglen betyder, at risikoen i successive leveringsforhold skal vurderes **leverance for leverance**: hver delleverance har sit eget leveringstidspunkt og dermed sin egen risikoovergang, mens ophævelsesadgangen kan række videre end den enkelte leverance.

Forarbejderne til forbrugerkøbsreformen viser, at § 22 også har praktisk betydning uden for rene handelskøb. I bemærkningerne til den nye § 74 om forsinkelse i forbrugerkøb drøftes netop subscriptionsværker – flerbindsværker leveret efterhånden – og det anføres, at der ved vurderingen af, hvor længe køberen må afvente levering af et forsinket bind, kan tages hensyn til de særlige forhold, og at køberen efter omstændighederne kan hæve købet af værket i sin helhed efter **købelovens § 22, 2. pkt.**, på grund af sammenhængen mellem leveringerne.

LOV

Købeloven § 18, stk. 1-2

Købeloven § 22

Købeloven § 37

Købeloven § 74

§ 8 Forbrugerkøb: § 73 og den ufravigelige besiddelsesregel

Forbrugerkøb er reguleret særskilt. Efter **købelovens § 73, stk. 1** anses levering – når sælgeren skal sende salgsgenstanden – først for sket, når genstanden er kommet i køberens besiddelse. Reglen gælder også i forsendelseskøb og fraviger dermed bevidst § 10.

Reglen blev indført ved forbrugerkøbsreformen i **lovforslaget af 15. december 1978** med virkning fra 1. januar 1980. Bemærkningerne til § 73 udtaler direkte om risikoen:

Køberen bærer endvidere risikoen for en hændelig undergang eller forringelse af salgsgenstanden, efter levering er sket.

og om ændringen i forhold til § 10:

Efter forslaget skal levering også i forsendelseskøb først anses for sket, når genstanden er kommet i køberens besiddelse.

Bemærkelsesværdigt er, at reglen oprindeligt var **fravigelig**. Forbrugerrådet foreslog under høringen, at § 73 blev gjort ufravigelig for så vidt angår risikoovergangen, men Justitsministeriet fandt, at der f.eks. ved forsendelse af kostbare genstande kunne være behov for at aftale, at forsendelsen sker på køberens risiko. Ministeriet anførte samtidig, at behovet for at tilsidesætte urimelige standardvilkår om forsendelsesrisikoen måtte antages at kunne imødekommes ved **aftalelovens § 36**.

Denne balance blev ændret i 2013, hvor der blev indsat et nyt [§ 73, stk. 2](#) til gennemførelse af [artikel 20 i forbrugerrettighedsdirektivet](#). Direktivbestemmelsen lyder:

I aftaler, hvor den erhvervsdrivende afsender varerne til forbrugeren, overgår risikoen for tab eller beskadigelse af varer til forbrugeren, når denne eller den af forbrugeren angivne tredjemand, dog ikke befragteren, har fået varerne i fysisk besiddelse. Risikoen overgår dog til forbrugeren, når varen overdrages til befragteren, hvis forbrugeren har anmodet befragteren om at foretage transporten, og den valgte befragter ikke var blandt dem, der blev tilbudt af den erhvervsdrivende, uden at dette berører forbrugers rettigheder i forhold til befragteren.

Forarbejderne til § 73, stk. 2, præciserer to ting. For det første indholdet af besiddelsesbegrebet:

Begrebet besiddelse forudsættes såvel i relation til den foreslåede stk. 2, som til det gældende stk. 1 i § 73 at indebære, at den fysiske besiddelse af eller kontrol over genstanden er overgået til køberen. Med kontrol forstås i den forbindelse rådighed over varen frem for besigtigelse/gennemgang af det leverede.

For det andet at undtagelsen er snæver – det er ikke nok, at forsendelsesformen er valgt efter forbrugers ønske:

Hvor sælgeren eksempelvis indleverer en forsendelse til Post Danmark på baggrund af forbrugers anmodning om at anvende denne forsendelsesform, på trods af at denne ikke var blandt de muligheder, som sælgeren selv tilbød, anses levering således ikke for sket ved indlevering til Post Danmark.

Afgørende er altså, at **forbrugeren selv har indgået aftalen med fragtføreren**, og at fragtføreren ikke var blandt dem, sælgeren tilbød. Samtidig blev § 73, stk. 2, optaget i [købelovens § 1, stk. 2](#), så bestemmelsen ikke kan fraviges til skade for forbrugeren.

Forbrugerklagenævnets afgørelse i [2005- 650/7-877](#) viser, hvordan § 73 og § 17 spiller sammen i praksis. En sofa til 21.000 kr. kunne ikke passere opgangen til forbrugers lejlighed på 6. sal, og forbrugeren måtte selv leje en lift for 3.975 kr. Nævnet fastslog, at sofaen ikke kunne anses for leveret, før den var i forbrugers besiddelse på det aftalte sted, jf. [købelovens § 73](#), og at sælgeren bar risikoen for hændelig undergang eller forringelse indtil levering, jf. [købelovens § 17](#); uforudsete leveringsomkostninger var som udgangspunkt sælgers risiko. Sælgers standardvilkår om "fri passage" og "uhindret adgang" blev fortolket til fordel for forbrugeren efter [aftalelovens § 38 b, stk. 1](#).

At forbrugeren derimod må bære konsekvenserne, hvis han **selv** arrangerer transporten, fremgår af Forbrugerombudsmandens vurdering i [sagen om et net-auktionsfirmas selvarrangerede transport](#), hvor firmaet ikke skulle betale forbrugers udgifter til selvarrangeret transport ved fortrydelse – men hvor Forbrugerombudsmanden samtidig fandt vilkårene usædvanlige og byrdefulde, så de skulle fremhæves tydeligt for forbrugeren, inden denne bød og valgte transportform. Vilkår, der reelt flytter forsendelsesrisikoen til forbrugeren, skal med andre ord både være hjemlede og tydeligt kommunikerede.

LOV

[Aftaleloven § 36](#)[Aftaleloven § 38b, stk. 1](#)[Købeloven § 1, stk. 2](#)[Købeloven § 10](#)[Købeloven § 17](#)[Købeloven § 73, stk. 1-2](#)

PRAKSIS

Forbrugerklagenævnet · Sofa kunne ikke leveres: Forbruger fik dækket udgifter til lift

19.12.2006

Forbrugerombudsmanden · Manglende tilbagebetaling af forsendelsesomkostninger ved fortrydelse af selvarrangeret transport

07.02.2014

Bortkomne og beskadigede forsendelser i forbruger køb – bevisbyrde og risikoplacering

Fordi risikoen i forbruger køb først går over ved den fysiske besiddelse, bliver forsendelsestvister i praksis til bevisspørgsmål om, hvorvidt varen faktisk nåede frem, og om hvem der valgte transportøren.

Sælgeren bærer bevisbyrden for, at bortkomst i hans varetægt ikke kan bebrejdes ham. I

Forbrugerklagenævnets afgørelse i [2003-619/7-18](#) havde en forbruger sendt overdelen af en festkjole til sælgeren som anbefalet brev i anledning af en reklamation. Sælgeren returnerede den i et almindeligt brev, og forsendelsen nåede aldrig frem. Nævnet fastslog, at det påhvilede sælgeren, som havde toppen i sin varetægt, at godtgøre, at bortkomsten ikke skyldtes omstændigheder, som kunne bebrejdes ham, at denne bevisbyrde ikke var løftet, og at det måtte anses for sælgerens risiko, at han havde valgt at sende varen som almindelig postforsendelse uden kvittering. Der forelå væsentlig misligholdelse, og forbrugeren kunne hæve købet.

Vælger sælgeren transportmåden, bliver transportskaden hændelig i forhold til forbrugeren. I [01-08-3972](#)

havde sælgeren anvist en bestemt transportør til indsendelse af et mangelfuldt LCD-fjernsyn. Skærmen knækkede undervejs, og sælgeren nægtede at modtage den. Nævnet lagde vægt på, at sælgeren havde bestemt forsendelsesmetoden og ikke havde givet nærmere anvisninger om indpakningen ud over, at den skulle være forsvarlig, og at hverken transportør eller sælger havde gjort indsigelse mod emballagen. Skaden ansås derfor for hændelig i forhold til forbrugeren, jf. [købelovens § 58](#), så forbrugeren ikke var afskåret fra at hæve, jf. [§ 57](#).

Samme logik anvendes ved returfor sendelser efter fortrydelse. I [2005-4112/7-122](#) blev et komfur beskadiget under returtransporten. Nævnet lagde til grund, at der var tale om typiske transportskader, at forbrugeren havde anvendt samme transportør, forsendelsesform og emballering som den erhvervsdrivende, og at det var uden betydning, hvem der havde rekvireret transporten; beskadigelsen kunne derfor ikke tilskrives forbrugeren, jf. [forbruger aftalelovens § 20, stk. 2](#).

Grænsen går ved bevisusikkerheden om, om levering overhovedet er sket. To afgørelser fra Finansielle Ankenævn illustrerer det praktiske problem ved fjernkøb fra udenlandske netbutikker. I [445/2024](#) krævede en kunde 29.978,98 kr. tilbageført for tre guldmønter, der aldrig var modtaget, mens fragtfirmaets dokumentation viste levering; nævnet afviste at behandle sagen, fordi en afklaring af, om levering havde fundet sted, ville kræve bevisførelse, der ikke kan ske for nævnet. I [366/2024](#) fik kunden ikke medhold i et krav om tilbageførsel af købesummen for en modellastbil, som han hævdede at have returneret. Når risikoreglen er klar, men leveringsfaktum er omstridt, flyttes tvisten reelt til bevisretten.

Risikoreglen har også en betalingsretlig side. Forbrugerombudsmanden har i [afgørelsen af 26. marts 2024](#) behandlet en virksomhed, der trak betalingen fra forbrugernes konti, før varerne var afsendt, herunder i et tilfælde hvor varen ikke var på lager og ikke kunne udleveres. Tilsvarende vurderede Forbrugerombudsmanden i [sagen om forudbetaling ved nethandel](#) en praksis med at trække betaling straks efter bestillingen som urimelig. Sammenhængen med risikoreglen er ligefrem: så længe sælgeren bærer faren indtil den fysiske besiddelsesovergang, harmonerer en fuldstændig forudbetaling dårligt med parternes indbyrdes risikofordeling.

LOV

[Forbruger aftaleloven § 20, stk. 2](#)
[Købeloven § 17, stk. 1](#)
[Købeloven § 57](#)
[Købeloven § 58](#)
[Købeloven § 73, stk. 1](#)

PRAKSIS

Forbrugerklagenævnet · Mangelfuldt fjernsyn transportskadet under reklamlationsforløb:
Hæveadgang trods skade

31.03.2009

Forbrugerklagenævnet · Forbruger får medhold i sag om skadet komfur under returtransport	21.06.2007
Forbrugerklagenævnet · Sælger ansvarlig for bortkommen vare efter reklamation	31.12.2003
Det finansielle ankenævn · Krav om tilbageførsel af betaling for guldmønter afvist på grund af bevisusikkerhed om levering	14.05.2025
Det finansielle ankenævn · Krav om tilbageførsel af købesum for mangelfuld modellastbil købt ved fjernsalg	31.01.2025
Forbrugerombudsmanden · Ulovlig opkrævning af betaling før levering i webshop og fysisk butik	26.03.2024
Forbrugerombudsmanden · Forbrugerombudsmanden vurderer forudbetaling ved nethandel som urimelig	12.03.2024

Digitalt indhold, digitale tjenester og varer med digitale elementer –

§ 10 § 73, stk. 3-5

Ved varedirektiv-tilpasningen i 2021 blev [købelovens § 73](#) udvidet med tre nye stykker om leveringstidspunktet for digitale ydelser. Ændringen blev gennemført ved **lov om ændring af købeloven og lov om markedsføring (ændring af reglerne om forbruger køb som følge af implementering af varedirektivet og direktivet om digitalt indhold)** med ikrafttræden 1. januar 2022; lovforslaget er tilgængeligt på [retsinformation](#).

Efter [§ 73, stk. 3](#) anses digitalt indhold, der ikke leveres på et fysisk medium, for leveret, når indholdet eller andre midler egnede til at få adgang til eller downloade det er stillet til rådighed for køberen eller for en fysisk eller virtuel facilitet, køberen har valgt. Efter [§ 73, stk. 4](#) gælder tilsvarende for digitale tjenester, når tjenesten er gjort tilgængelig. Efter [§ 73, stk. 5](#) er varer med digitale elementer først leveret, når både varen er leveret efter stk. 1 eller 2 og de digitale elementer efter stk. 3 eller 4.

Forarbejderne præciserer skæringspunktet:

De foreslåede stk. 3 og 4 indebærer, at digitalt indhold, der ikke leveres på et fysisk medium, eller en digital tjeneste anses for at være tilgængeliggjort eller stillet til rådighed for køberen, når det digitale indhold eller den digitale tjeneste eller midler, der egner sig til at få adgang til eller downloade det eller den, har nået køberens sfære, og der ikke kræves yderligere foranstaltninger fra sælgerens side for at gøre det muligt for køberen at anvende det digitale indhold eller den digitale tjeneste i overensstemmelse med aftalen. Som eksempel kan nævnes et link eller en downloadmulighed.

Valget af platform kan ikke tilskrives forbrugeren, hvis den reelt kontrolleres af sælgeren eller var det eneste tilbudte alternativ:

En fysisk eller virtuel facilitet kan dog ikke anses for valgt af køberen, hvis den kontrolleres af sælgeren eller er aftalemæssigt forbundet med sælgeren, eller hvor køberen valgte den pågældende fysiske eller virtuelle facilitet til at modtage det digitale indhold eller den digitale tjeneste, men det valg var det eneste, der blev tilbudt af sælgeren

I så fald har køberen samme beføjelser, som hvis sælgeren havde undladt at levere. Forarbejderne nævner som eksempel en lydbog købt til afspilning i en applikation, som ikke er valgt af køberen, hvor en fejl i applikationen forhindrer afspilningen.

Digitalt indhold leveret på et fysisk medium – f.eks. en dvd – falder derimod under [§ 73, stk. 1](#) og [stk. 2](#) og følger dermed den almindelige besiddelsesregel.

En beslægtet, men selvstændig ændring blev samtidig foretaget i [købelovens § 77 a](#), hvor udtrykket "risikoens overgang" blev ændret til "leveringen" for at præcisere, at formodningsreglen om manglers tilstedeværelse knyttes til leveringstidspunktet. I forbruger køb falder de to tidspunkter sammen efter § 73, men ændringen

fjerner tvivlen om skæringspunktet for formodningsreglen. Den bredere ramme er [varedirektivet \(EU\) 2019/771](#) og direktivet om digitalt indhold.

LOV

[Købeloven § 4a](#)[Købeloven § 73, stk. 3-5](#)[Købeloven § 77a](#)

§ 11 Internationale køb – CISG art. 66-70

For internationale løsørekøb omfattet af [den internationale købelov](#) gælder CISG's eget regelsæt om risikoens overgang i kapitel IV, art. 66-70. Systematikken minder om købelovens, men er finere gradueret.

Grundreglen i [artikel 66](#) fastslår virkningen af risikoovergangen:

Går varen tabt, eller forringes den, efter at risikoen er gået over på køber, fritager dette ikke køber for hans forpligtelse til at betale købesummen, medmindre varens tab eller forringelse skyldes sælgers handling eller forsømmelse.

Forsendelseskøb reguleres af [artikel 67](#). Skal varen forsendes, og er sælger ikke forpligtet til at overgive den på et bestemt sted, går risikoen over, når varen er overgivet til **den første transportør** med henblik på videreforsendelse til køber i overensstemmelse med købeaftalen. Er sælger forpligtet til at overgive varen til en transportør på et bestemt sted, går risikoen først over ved overgivelsen dér. Det har ingen virkning for risikoens overgang, at sælger har adgang til at beholde dokumenter, der giver ret til at råde over varen. Efter art. 67, stk. 2, går risikoen dog aldrig over, før varen er **udskilt** til køber ved mærkning, transportdokument, meddelelse eller på anden måde – det samme individualiseringskrav som i [købelovens § 37](#).

Varer solgt under transport reguleres af [artikel 68](#): risikoen går over på køber fra aftalens indgåelse, men fremgår det af omstændighederne, anses køber for at have påtaget sig risikoen fra overgivelsen til den transportør, der udfærdigede forsendelsesdokumenterne. Sælger bærer dog risikoen, hvis han ved aftaleindgåelsen vidste eller burde have vidst, at varen var gået tabt eller forringet, og ikke oplyste køber derom.

Afhentning og kreditormora reguleres af [artikel 69](#). I tilfælde uden for art. 67 og 68 går risikoen over, når køber modtager varen, eller – hvis han ikke gør det i rette tid – fra det tidspunkt, da varen stilles til hans rådighed, og han misligholder aftalen ved ikke at tage imod levering. Skal køber modtage varen på et andet sted end sælgers forretningssted, overgår risikoen, når leveringstiden er kommet, og køber er bekendt med, at varen er stillet til hans rådighed dér. Efter art. 69, stk. 3, anses en uudsilt vare ikke for stillet til købers rådighed. Sammenlignet med [købelovens § 17, stk. 2](#) er CISG-reglen mildere for køberen: den kræver kendskab til rådighedsstillelsen, hvor købeloven nøjes med, at afhentningstiden er inde, og genstanden holdes rede.

Samspillet med væsentlig misligholdelse fremgår af [artikel 70](#): har sælger begået væsentlig misligholdelse, afskærer art. 67-69 ikke køber fra at gøre sine beføjelser gældende. Risikoovergangen "låser" altså ikke køberen ude af ophævelse eller erstatning, når sælgers egen misligholdelse er årsagen.

Praksis om leveringsklausuler i internationale handelskøb – [H-85-15](#) om FOB ved flytransport og [H-0644-97](#) om EX WORKS – ligger tæt op ad CISG art. 67's logik, idet parternes klausul i praksis fastlægger, hvilken transportør risikoen knyttes til.

LOV

[Købeloven § 17, stk. 2](#)[Købeloven § 37](#)

PRAKSIS

Sø- og Handelsretten · Sø- og Handelsretten: Tvist om risikoovergang ved FOB-levering af tørklæder med flytransport 20.02.2017

Sø- og Handelsretten · Sø- og Handelsretten: Ansvarsfordeling ved skade på stålcoils under transport 15.03.2000
– EX WORKS klausul og fragtføreransvar

§ 12 Sammenfatning – sådan afgøres et risikospørgsmål i praksis

Praksis følger en genkendelig fremgangsmåde, der kan opstilles i fire trin.

Trin 1 – Er der en aftalt risikoregel? Købeloven er deklaratorisk uden for forbruger køb, jf. [§ 1, stk. 1](#). Leveringsklausuler (franco, ab fabrik/EX WORKS, FOB, CIF) og standardregelsæt (NLM 94, AB 18) går forud. Den, der påstår, at et aftalt standardvilkårs risikoregel er fraveget ved en tilføjelse, bærer bevisbyrden – [BS-1309/2004-VLR](#). Og klausulen fortolkes efter parternes fælles forståelse, ikke efter dens "rigtige" tekniske indhold – [H-85-15](#).

Trin 2 – Hvad er købstypen, og hvornår er der leveret? Afhentningskøb, pladskøb ([§ 11](#)), forsendelseskøb ([§ 10](#)) og francokøb ([§ 65](#)) har hver sit leveringstidspunkt. Uden udtrykkelig franco-aftale er udgangspunktet forsendelseskøb med risikoovergang ved overgivelsen til fragtføreren – [BS-2274/2008-OLR](#). Afhentningsundtagelsen i [§ 17, stk. 2](#) kræver alle fire betingelser opfyldt, og hvorvidt afhentning faktisk har fundet sted, er et bevisspørgsmål om parternes adfærd – [BS-52536/2022-SHR](#).

Trin 3 – Har køberens forhold forsinket leveringen? I så fald flytter [§ 37](#) risikoen – men ved arts køb først når bestemte genstande er udskilt for køberen, og efter handelssædvane ofte først når meddelelse om udskillelsen er afsendt eller modtaget.

Trin 4 – Er det et forbruger køb? Så gælder [§ 73](#): levering – og dermed risikoovergang – indtræder først, når varen er i forbrugers fysiske besiddelse eller kontrol, også i forsendelseskøb. Kun den snævre undtagelse i [§ 73, stk. 2](#) om en fragtfører, forbrugeren selv har kontraheret med, og som ikke var tilbudt af sælgeren, flytter tidspunktet – og den kan ikke fraviges til skade for forbrugeren, jf. [§ 1, stk. 2](#). Konsekvensen er en klar bevisbyrdefordeling: sælgeren må godtgøre, at bortkomst eller beskadigelse i hans varetægt eller under en af ham valgt transport ikke kan bebrejdes ham – [2003-619/7-18](#) og [01-08-3972](#).

Når risikoovergangstidspunktet er fastlagt, følger mangelsbedømmelsen af [§ 44](#): kun forhold, der forelå ved risikoovergangen – eller som er hidført ved sælgerens forsømmelse – kan bære et mangelskrav. Selve mangelsbeføjelserne behandles ikke her; de hører under [mangelsbeskyttelse](#) og for forbruger køb under [forbrugerklage-vare-tjenester](#) og [brugt-bil-privatkoeb-mangler](#). Kreditorsiden af forsinkelsen er behandlet under [frigoerende-deponering-fordringshavermora](#), ophævelses- og erstatningsspørgsmål under [misligholdelse-ophaevelse-erstatning-kontrakt](#), og transportørens eget ansvar over for den, der bærer risikoen, under [speditoeransvar-nsab](#) og [soeret-transportoeransvar-og-global-ansvarsbegrænsning](#).

Købeloven er senest konsolideret 28. september 2021, og der er ikke vedtagne, endnu ikke konsoliderede ændringer af risiko- og leveringsreglerne.

LOV [Købeloven § 1, stk. 1-2](#) [Købeloven § 10](#) [Købeloven § 11](#) [Købeloven § 17, stk. 1-2](#)
[Købeloven § 37](#) [Købeloven § 44](#) [Købeloven § 65](#) [Købeloven § 73, stk. 1-2](#)

PRAKSIS **Landsretten** · Landsretten frifinder vinforretning i sag om forsendelseskøb af vin 22.06.2009
Landsretten · Sag om risikoovergang ved brandskade på isværk under ombygning 10.08.2006
Sø- og Handelsretten · Sag om tilbagebetaling af købesum for lods båd erhvervet på auktion - mangler, undersøgelsespligt og risikoovergang 22.03.2024

Sø- og Handelsretten · Sø- og Handelsretten: Tvist om risikoovergang ved FOB-levering af tørklæder med flytransport	20.02.2017
Forbrugerklagenævnet · Mangelfuldt fjernsyn transportskadet under reklamationsforløb: Hæveadgang trods skade	31.03.2009
Forbrugerklagenævnet · Sælger ansvarlig for bortkommen vare efter reklamation	31.12.2003

REFERENCE Lovgrundlag 8 paragraffer

Købeloven § 1 stk. 2	Købeloven § 10
Købeloven § 17 stk. 1-2	Købeloven § 18 stk. 1-2
Købeloven § 37	Købeloven § 44
Købeloven § 65 stk. 1	Købeloven § 73 stk. 1-5

MATERIALE Citerede afgørelser 21 afgørelser

HØJESTERET · ØVERSTE INSTANS 1	
15.04.2021	Køb af 17 år gammel lystbåd: Sædvanlig slitage som følge af alder udgjorde ikke en køberetlig mangel bs-15898-2020-hjr
LANDSRETTEEN · ANKEINSTANS 2	
22.06.2009	Landsretten frifinder vinforretning i sag om forsendelseskøb af vin 5377-6450
10.08.2006	Sag om risikoovergang ved brandskade på isværk under ombygning 2891-3426
SØ- OG HANDELSRETTEEN · SPECIALRET 5	
22.03.2024	Sag om tilbagebetaling af købesum for lodsbåd erhvervet på auktion - mangler, undersøgelsespligt og risikoovergang BS-52536/2022-SHR
11.01.2021	Sag om betaling af flydekransomkostninger i Hamburg Havn under FOB-vilkår BS-23440/2019-SHR
16.11.2020	Afgørelse om befragtningsaftale – Betinget af slutkundes godkendelse? BS-45496/2019-SHR
20.02.2017	Sø- og Handelsretten: Tvist om risikoovergang ved FOB-levering af tørklæder med flytransport H-85-15
15.03.2000	Sø- og Handelsretten: Ansvarsfordeling ved skade på stålcoils under transport – EX WORKS klausul og fragtføreransvar H-0644-97
FORBRUGERKLAGENÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS 8	
19.12.2012	Forbruger ikke berettiget til erstatning for stjålet indbo, da erhvervsdrivende havde taget nødvendige sikkerhedsforanstaltninger 01-12-2275
31.03.2009	Mangelfuldt fjernsyn transportskadet under reklamationsforløb: Hæveadgang trods skade 01-08-3972

25.03.2009	Flygel bortkommet under opbevaring – Erstatningsansvar for erhvervsdrivende ved opkrævning af betaling for opbevaring	01-08-4771
21.06.2007	Forbruger får medhold i sag om skadet komfur under returtransport	2005-4112/7-122
27.04.2007	Manglende oplysning om risiko for tilfrysning af krumtapudluftning medførte erstatningsansvar for sælger	2006-521/7-1134
19.12.2006	Sofa kunne ikke leveres: Forbruger fik dækket udgifter til lift	2005- 650/7-877
24.05.2006	Tandremsskade efter 3 dage: Afvisning af mangelindsigelse på grund af oplysningspligt overholdt	2005-521/7-791
31.12.2003	Sælger ansvarlig for bortkommen vare efter reklamation	2003-619/7-18

FORBRUGEROMBUDSMANDEN · NÆVN / KLAGEINSTANS 3

26.03.2024	Ulovlig opkrævning af betaling før levering i webshop og fysisk butik	
12.03.2024	Forbrugerombudsmanden vurderer forudbetaling ved nethandel som urimelig	
07.02.2014	Manglende tilbagebetaling af forsendelsesomkostninger ved fortrydelse af selvarrangeret transport	

DET FINANSIELLE ANKENÆVN · NÆVN / KLAGEINSTANS 2

14.05.2025	Krav om tilbageførsel af betaling for guldmønter afvist på grund af bevisusikkerhed om levering	445/2024
31.01.2025	Krav om tilbageførsel af købesum for mangelfuld modellastbil købt ved fjernsalg	366/2024